

Guy Fawkes – od spiskowca do memu

14 kwietnia 2020

Postać Guya Fawkesa, na stałe weszła do kalendarza obrzędowego, a później płynnie przeniknęła do popkultury krajów anglosaskich. Tylko dlaczego Fawkes, a nie jakikolwiek inny uczestnik spisku prochowego, stał się symbolem Anonymous i memem?

Na ironię zakrawa fakt, iż jeden z czołowych katolickich spiskowców nie był katolikiem od dziecka. Guy Fawkes urodził się około 13 kwietnia 1570 roku w urzędniczej rodzinie pochodzącej z hrabstwa Yorkshire. O ile w rodzinie matki występowali katolicy, o tyle rodzina ojca, Edwarda Fawkesa, była anglikańska. Oczywistym więc było, iż w tej właśnie wierze, ochrzczony zostanie młody Guy, co miało miejsce 16 kwietnia 1570 roku. O dzieciństwie przyszłego „kandydata na królobójcę” nie wiemy wiele. Pewne jest natomiast, iż w 1578 roku zmarł ojciec Guya. Dwa lub trzy lata po tym wydarzeniu, na początku lat osiemdziesiątych XVI wieku, jego matka wyszła powtórnie za mąż. Jej wybrankiem okazał się Denis Bainbridge, katolik pochodzący ze Scotton w Yorkshire.

Nie jest pewne, co jednoznacznie przesądziło o przejściu młodego chłopca na katolicyzm. Mogła być to edukacja w St. Peter's School w Yorku, szkole o silnych, katolickich tradycjach. Być może o zmianie konfesji przesądził również wpływ ojczyma i jego rodziny, lub kontakty z katolicką rodziną ze strony matki. Niektóre relacje podają, iż po bezpośrednim wejściu w dorosłość, w 1591 roku, Guy Fawkes ożenił się z katoliczką Marią Pulleyn, z którą miał doczekać się syna, Thomasa. Jest to jednak przypuszczenie, ponieważ w późniejszych źródłach (choćby tych dotyczących spisku

prochowego), nie ma mowy o jakiegokolwiek rodzinie spiskowca.

Guy Fawkes – żołnierz fortuny

Wchodzący w dorosłość Guy Fawkes ok. 1591 roku zaczął służbę na dworze Anthony'ego Browne'a, pierwszego wicehrabiego Montagu. Praca ta nie trwała jednak długo. Prawdopodobnie pomiędzy 1592 i 1593 r. Fawkes wyruszył do Flandrii, aby wziąć udział w wojnie osiemdziesięcioletniej jako najemnik u boku armii hiszpańskiej. Wojna z próbującymi się wybić na niepodległość Zjednoczonymi Prowincjami Niderlandów dała Fawkesowi nie tylko okazję do poznania sztuki wojennej i zaznajomienia się z hiszpańską kulturą, ale także do częściowej zmiany tożsamości. Na potrzebę kontaktów z obcokrajowcami przyjął romańską wersję swojego imienia – Guido.

Równolegle do kariery wojskowej, zaangażował się również w walkę o prawa katolików w Anglii. W 1604 roku, jako doświadczony w służbie hiszpańskiej najemnik, Fawkes udał się na Półwysep Iberyjski, aby tam skłonić Filipa III Habsburga do poparcia buntu katolików w Anglii. Hiszpański monarcha bardziej niż kwestiami religijnymi, kierował się zmysłem politycznym, dlatego pomimo pozytywnego przyjęcia swojego brata w wierze, odmówił jakiegokolwiek pomocy. W obliczu takiej sytuacji, Fawkes oraz jemu podobni zmuszeni byli działać na własną rękę.

Spisek

W 1604 roku, Guy Fawkes oraz dwunastu innych, antyroyalistycznie nastawionych katolików (których nieoficjalnym przywódcą był Robert Catesby) rozpoczęli knowania, mające na celu zmianę religijnego status quo. W maju 1604 roku spiskowcy wpadli na pomysł pozbawienia życia ówczesznie panującego, antykatolicko nastawionego króla Jakuba I (panującego w Szkocji jako Jakub VI). Po królobójstwie,

spiskowcy planowali osadzenie na tronie córki Jakuba I, Elżbiety Stuart.

Sposobem na proste pozbycie się monarchy miało być wysadzenie w powietrze Parlamentu. Aby to zrobić, spiskowcy zdecydowali się umieścić w krypcie pod Izbą Lordów ładunek prochowy, aby później w łatwy sposób doprowadzić do jego detonacji. W tym celu uzyskali oni dostęp do domu, który należał niegdyś do królewskiego garderobianego, a przy tym znajdował się w bezpośrednim sąsiedztwie budynku Parlamentu. W piwnicach pozyskanego domu oraz w połączonej z nim krypcie, która znajdowała się pod salą Izby Lordów, umieszczono kilkadziesiąt beczek z prochem. Wedle zeznań spiskowców pomiędzy wspomnianym domem a budynkiem Izby Lordów miał znajdować się tunel. Ten jednak nie został znaleziony. Aby sprawować bezpośredni nadzór nad nieruchomością, Guy Fawkes po raz kolejny zmienił tożsamość. Jako John Johnson, sługa innego ze spiskowców Thomasa Percy'ego, miał możliwość przebywania w strategicznym budynku.

Pierwotnie zamach na władcę miał odbyć się pod koniec lipca 1605 roku, w momencie otwarcia sesji Parlamentu. Panująca wówczas epidemia dżumy pokrzyżowała plany konspiratorów. Obrady Parlamentu przełożono bowiem na listopad 1605.

Aresztowanie i egzekucja

Spisek nie był jednak utrzymany w ścisłej tajemnicy. W maju 1605 roku o planowanym przewrocie powiadomiony został Hugh Owen, Anglik w służbie hiszpańskiej. Poinformowanie go miało prawdopodobnie na celu pozyskanie wsparcia z zagranicy. Anonimowy list z ostrzeżeniem i sugestią, aby nie brał on udziału w tej konkretnej sesji Parlamentu, otrzymał zaś katolik Lord Montegale. Prawdopodobnie to interwencja tego lorda doprowadziła do wykrycia spisku. Anonim z ostrzeżeniem pokazany został samemu Jakubowi I, który zarządził przeszukanie krypt pod Parlamentem. 5 listopada 1605 roku, w

trakcie rewizji, odkryto beczki z prochem i lonty. Zdemaskowano również samego Guya Fawkesa.

Z niedoszłym królobójcą nie obchodzono się łagodnie. W wyniku ciężkich i wielodniowych tortur, wyjawiał on nazwiska współspiskowców. Pod koniec stycznia 1606 roku odbył się proces Fawkesa i ośmiu innych konspiratorów. Wszystkich skazano na karę śmierci za zdradę stanu, a 31 stycznia 1606 roku odbyła się egzekucja. Trzech niedoszłych zamachowców powieszono, wyrwano im wnętrzności oraz poćwiartowano. Guya Fawkesa miał czekać ten sam los, skazaniec popełnił jednak samobójstwo poprzez zeskoczenie z szafotu i skrócenie karku.

Guy Fawkes – dziedzictwo

Nie dano jednak zapomnieć o postaci Guya Fawkesa. Na mocy specjalnej ustawy, rokrocznie 5 listopada palono ogniska (ang. bonfires) oraz podpalano kukłę Fawkesa. Miało być to wyrazem wdzięczności za przeżycie króla. O najśłynniejszego uczestnika spisku prochowego upominała się też kultura, także ta popularna. Popularności tej postaci przysporzyła sztuka Juliusza Verne'a oraz komiks i nakręcony na jego podstawie film „V jak vendetta”. To właśnie z tego filmu pochodzi maska Guya Fawkesa, będąca znakiem rozpoznawczym członków hakerskiej grupy Anonymous. Ale to zupełnie inna historia.

Autor: Izabela Śliwińska

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)

Bibliografia

1. Antonia Fraser, „The Gunpowder Plot. Terror & Faith in 1605”, Mandarin Paperbacks, London 1997.
2. Lewis Winstock, „Gunpowder treason and plot”, Wayland Publishers, London 1973.

Czytaj

więcej:

<https://histmag.org/Guy-Fawkes-od-spiskowca-do-memu-20503>